

Aikuislukioiden opettajat ry AIO (entinen Iltakoulujen opettajien yhdistys IOY ry) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista 2017. Yhdistykseemme kuuluu aikuisten lukiokoulutusta järjestävien oppilaitosten opettajia ja henkilökuntaa. Useissa näistä oppilaitoksista järjestetään myös aikuisten perusopetusta. Olemme kommentoineet aikuisten perusopetuksen uudistamista jo aikaisemmassa vaiheessa, ja AIO on myös jäsenenä Iltakoulujen liitto IKLO ry:ssä, joka antaa oman lausuntonsa nyt lausuntokierroksella olevista opetussuunnitelman perusteista.

LUKU 1

AIO on tyytyväinen aikuisten perusopetuksen uuteen rakenteeseen, joka sisältää alku- ja päättövaiheen sekä tarvittaessa alkuvaiheeseen sisältyvän lukutaitovaiheen. Uusissa opetussuunnitelman perusteissa otetaan huomioon aikuisten perusopetuksen kohderyhmä ja sen erityispiirteet ja heterogeenisuus – perusteissa mainitaan sekä opiskelijan aiemman osaamisen hyväksilukeminen että huomion kiinnittäminen osaamistasoltaan heikkojen opiskelijoiden osaamisedellytyksiin.

LUKU 2

Opetuksen järjestämisen osalta perusteluonnoksessa korostuvat joustavuus, valinnaisuus ja vaihtoehtoiset opiskelupolut. Nämä asiat ovat tärkeitä opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat huomioon ottaen. AIO pohtii, miten näiden, etenkin valinnaisuuden, riittävä toteutuminen voidaan varmistaa myös sellaisissa oppilaitoksissa, joissa aikuisten perusopetukseen osallistuvien opiskelijoiden määrä on pienehkö.

LUKU 4

Toimintakulttuuria esittelevä osuus on mielestämme onnistunut. Erityisesti kielitietoisuuden lisääminen ja kielitietoisuuden opetuksen kehittäminen on tärkeää.

LUKU 5

Ohjauksessa korostetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista jokaiselle opiskelijalle, mikä on AIO:n mielestä tarpeellista ja tärkeää. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen ja päivittäminen perusteluonnoksessa esitetyllä tavalla edellyttävät laajaa ja toimivaa yhteistyötä sekä oppilaitoksen sisä- että ulkopuolella. Jotta tämä olisi mahdollista toteuttaa onnistuneesti, AIO toivoo riittäviä ja tarkoituksenmukaisia resursseja opiskelijoiden ohjaukseen ja ohjauskäytänteiden kehittämiseen. Mielestämme olisi myös tärkeää kehittää työkaluja opiskelijan aiemman osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, jotta se hyödyttäisi opiskelijaa ja oppimistavoitteita parhaalla mahdollisella tavalla.

LUKU 6

Luvussa 6 kuvattua yhteistyötä eri oppilaitosten ja muiden yhteistyötahojen välillä tarvitaan ehdottomasti. Myös sen onnistunut kehittäminen ja tiivis ylläpitäminen vaatii resursseja.

LUKU 7

IOY toivoo, että jatkuvan, laajan ja monipuolisen arvioinnin välineisiin lisättäisiin alkuvaiheen loppupuolella mahdollisuus antaa numeroarvosanoja suoritettu/hylätty-arvioinnin sijaan. Muunlaisen arvioinnin ja palautteen ohella numeroarvosana auttaisi niin opiskelijaa itseään kuin myös mahdollista muuta tahoa (vastaanottavaa oppilaitosta, TE-toimistoa tms.) saamaan realistisen kuvan opiskelijan osaamisen tasosta ja opintojen etenemisestä. Lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että kaikki opiskelijat eivät koe suoritettu/hylätty-asteikolla arvosteltavia kursseja yhtä tärkeiksi kuin numeroarvosanoilla arvosteltavia kursseja, jolloin suoritettu/hylätty-arviointi voi aiheuttaa alisuoriutumista.

LUKU 8

Rakenteellisesti olisi mielestämme selkeämpää, mikäli lukutaitovaihetta koskeva osio (luku 8.4) tulisi ennen muita alkuvaiheen kursseja (luku 8.3), jolloin opetuksen jatkumo hahmottuisi luontevammassa järjestyksessä.

AIO on pääosin erittäin tyytyväinen alkuvaiheen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin ja sisältöihin (luku 8.3.1.2). Tavoitteissa voitaisiin mielestämme mainita myös ääntämisen kehittäminen (kuten lukutaitovaiheen tavoitteissa), ja tavoitetta T9 voitaisiin yhdenmukaistaa lukutaitovaiheen tavoitteen T25 kanssa mainitsemalla, että havaintoja tehdään puhutun kielen ohella kirjoitetusta kielestä. Myös lukutaitovaiheen tavoite T26 voisi olla jossakin muodossa mukana alkuvaiheen tavoitteissa. Ehdotamme lisäksi, että alkuvaiheen sisältöihin lisättäisiin omasta terveydentilasta kertomisen ohella tunnetiloista kertominen.

Kurssin As216 sisällöissä mainittuja tieto- ja viestintätekniikan taitoja olisi AIO:n mielestä hyödyllistä jakaa useamman kurssin kesken. Tuntuu luontevalta opiskella näitä taitoja sidottuna eri teemoihin, asiointitilanteisiin ja sisältöihin sen sijaan, että niitä opiskeltaisiin erillisellä kurssilla. Tieto- ja viestintätekniikan osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen on yksi koko opetussuunnitelman läpäisevistä tavoitteista, eikä tätä mielestämme palvele se, että se esiintyy erillisenä yhden kurssin sisällöissä.

Alkuvaiheen yhteiskuntatietouden ja kulttuurin tuntemuksen kurssien (luku 8.3.4) Ayk2 ja Ayk3 sisältöjen jakautumista kurssien kesken voisi vielä tasata. Kurssin Ayk2 sisältöihin kuuluu nykyisessä perusteluonnoksessa sekä historiaan että sosiaaliturvaan, terveydenhuoltopalveluihin ja kulttuuripalveluihin tutustumista. Useat opiskelijat kokevat historiaan liittyvien käsitteiden ja kielen opiskelun hyvin haastavaksi, ja haastavuus korostuu alkuvaiheessa, kun opiskelutausta voi olla vähäinen ja opiskelutaitoja vasta aletaan kehittää. Tämän vuoksi historian sisällöille, kielelle ja opiskelutaidoille voisi antaa kurssilla enemmän painoarvoa. Sosiaaliturvaan, terveydenhuoltopalveluihin ja kulttuuripalveluihin tutustuminen sopisi luontevasti yhteen kurssin Ayk3 sisältöjen kanssa ja lisäisi konkretiaa sen sisältöihin.

Kurssin Ayl1 (luku 8.3.4) sisältö on varsin laaja ja moninainen, mikä herättää huolen siitä, että kurssista voi käytännössä tulla hajanainen ja sekava.

Alkuvaiheeseen sisältyvän lukutaitovaiheen osalta ihmettelemme, miksi opetussuunnitelman perusteissa puhutaan luvussa 8.4.1 äidinkielestä ja kirjallisuudesta, kun suurimmalla osalla lukutaito-opetuksen kohderyhmästä on jokin muu äidinkieli kuin suomi.

Lukutaitovaiheen yhteiskuntatietouden ja kulttuurin tuntemuksen (luku 8.4.3) tavoitteissa olisi mielestämme hyvä olla jonkinlainen maininta historian ja yhteiskuntaopin oppiaineille tyypillisiin tiedon esittämisen tapoihin tutustumisesta (samaa tapaan kuin lukutaitovaiheen ympäristöopin tavoitteissa mainitaan yksinkertaisten karttojen käyttämiseen opastaminen).

LUKU 9

Koemme, että luvuissa 9.3.6 - 9.3.11 yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten kurssien kohdalla tavoitteet ja kurssisisällöt eivät ole kaikilta osin tasapainossa, koska laajojen tavoitteiden saavuttaminen näyttää olevan kussakin aineessa vain yhden (yhteiskuntaopissa kahden) kurssin varassa. Tämän vuoksi toivomme, että näistä oppiaineista annettaisiin perusteet useammalle kurssille, vaikka pakolliseksi määriteltyjä kursseja ei olekaan enempää.

LAUSUNNON KESKEISIN SISÄLTÖ

AIO on pääosin tyytyväinen ehdotukseen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman uusiksi perusteiksi. Opetuksen rakenteen uudistus on onnistunut, ja perusteluonnoksessa huomioidaan hyvin opetuksen kohderyhmä ja sen tarpeet. Jotta ohjauksen ja henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien laatimisessa onnistuttaisiin parhaalla mahdollisella tavalla, AIO toivoo riittäviä resursseja ohjaukseen ja sen kehittämiseen sekä yhteistyöhön eri toimijoiden välillä. Lausuntomme sisältää muutamia oppiaine- tai kurssikohtaisia huomioita, joiden lisäksi toivomme muutosta lukuun 7.7 siltä osin, että alkuvaiheen loppupuolella tulisi mielestämme olla mahdollisuus numeroarvosanojen antamiseen, ja lukuihin 9.3.6 - 9.3.11 siltä osin, että perusteet annettaisiin luvuissa mainituissa oppiaineissa useammalle kuin yhdelle kurssille.

Helsingissä 28.2.2017

Pauliina Raittila

Puheenjohtaja, Aikuislukioiden opettajat ry

(entinen Iltakoulujen opettajien yhdistys IOY ry)